

УДК 502.1

Дедков М. В.¹, Колядюк Ю. А.²

¹ канд. іст. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-219 НУ «Запорізька політехніка»

ЕКОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ У СВІТІ

Наприкінці ХХ ст. людство опинилося у пастці гострих екологічних проблем власного соціально-економічного розвитку. Екологічна проблема — це зміна природного середовища в результаті антропогенних дій, що веде до порушення структури і функціонування природних систем і призводить до негативних соціальних, економічних та інших наслідків.

Із розвитком цивілізації та науково-технічного прогресу, бурхливим зростанням кількості населення на Землі, обсягів виробництва та його відходів проблеми стосунків між природою та суспільством дедалі загострюються. Страшною дійсністю стали голод, отруєні річки та моря, задушливе шкідливе повітря у великих промислових центрах, загублені ліси, сотні зниклих видів тварин і рослин, загроза кліматичних аномалій, ерозія та майже повне виснаження ґрунтів у аграрних районах.

Важливою екологічною проблемою є забруднення атмосфери різними хімічними викидами промислового характеру, а також забруднення водойм.

Вчені стверджують, що протягом найближчих 20-30 років через техногенні зміни в навколишньому середовищі світ може втратити більш як 1 млн. видів рослин і тварин. Біологічна різноманітність — це запорука стійкості, витривалості як окремих екосистем, так і біосфери в цілому. Ось чому зменшення біорізноманітності — це одна з головних екологічних проблем сьогодення.

Лісові ресурси - один з найважливіших видів біологічних ресурсів. Це вичерпні, але відновлювані ресурси багатоцільового призначення. За останні 200 років площа лісів Землі скоротилася приблизно в 2 рази. Щорічно у світі знищуються ліси на площі 125 тис. кв. км, що дорівнює території Австрії і

Швейцарії разом узятих. У високорозвинених державах лісові масиви скорочуються і деградують у зв'язку з забрудненням повітряного середовища і ґрунтів.

Клімат Землі постійно змінювався впродовж усієї її історії, у тому числі суттєво змінювалась і середня глобальна температура. Однак наразі потепління відбувається значно швидшими темпами, ніж будь-коли раніше. Глобальна температура вже зросла на 1°C у порівнянні з доіндустріальною епохою. Але говорячи про глобальну температуру варто знати, що її зміна навіть на півградуса має велике значення. Існує висока ймовірність того, що хвилі аномальної спеки будуть траплятись все частіше та триватимуть довше, аномальні опади в багатьох регіонах становитимуться більш інтенсивними та траплятимуться частіше. Температура та кислотність океанів зростатимуть, а рівень морів – підвищуватиметься.

Важливими причинами загострення глобальних проблем є:

1. Низький рівень впровадження енергозощаджуючих, екологічно чистих технологій. Застосування недосконалих технологій, призвело до того, що у 1990 р. в атмосферу було викинуто 6 млрд. т CO₂ промислового походження. Вміст вуглекислого газу в повітрі щорічно зростає на 0,5. Найбільшою шкоди завдають теплові електростанції, які працюють на вугіллі.

2. Швидка урбанізація населення, зростання гігантських мегаполісів. Це супроводжується скороченням сільськогосподарських угідь, лісів, бурхливою автомобілізацією. Нині існують десятки міст, кількість мешканців яких перевищує 10 млн. У майбутньому чисельність цих міст та їхніх мешканців зростатиме. У містах зосереджено величезну кількість легкових автомобілів. Нині у світі їх налічується майже 700 млн.

3. Варварське ставлення людини до природи. Це найбільше виявляється в хижацькому вирубуванні лісів, знищенні природних річок, створенні штучних водоймищ, забрудненні шкідливими речовинами прісної води.

4. Однією із соціальних причин загострення глобальних проблем є непродумана регіональна політика держав. Хижацьке ставлення загальносоюзних міністерств і відомств до землі, отруєння її пестицидами, надмірна загазованість тощо призвели до значного зростання смертності.

Екологічні проблеми, що пов'язані з виснаженням ресурсів і забрудненням навколишнього середовища, потребують розв'язання. Для подолання екологічних проблем існує багато конкретних способів, які підказують наука і техніка.

Чисті джерела енергії. Електроенергія нині є основою господарства. Отримання її з екологічно чистих джерел вирішило і проблему виснаження паливних корисних копалин, і забруднення повітря викидами ТЕС. Чистим джерелом енергії є Сонце. Сонце посилає на Землю енергію в 20 тис. разів більшу, ніж ми отримуємо від паливних ресурсів. А використовуємо ми нині

лише 1/5000 її частку. Експериментальні електростанції, що використовують енергію Сонця, працюють у кількох країнах світу. Економія ресурсів. Велику користь у справі збереження мінеральних, лісових і водних ресурсів може дати їх економне використання. Порівняймо: кожний міський житель в Україні у середньому щодоби витрачає 350 л води, натомість в інших країнах Європи використання води у побуті майже втричі менше – 120 л. Економне використання води у побуті та на виробництві має стати нормою, адже надмірний водозбір призводить до обміління і висихання річок та озер. Міжнародна співпраця у розв'язанні екологічних проблем. Охорона природного середовища – проблема глобальна. Забруднені повітря і вода не зважають на державні кордони. Наприклад, отруйні гази, які викидають у повітря заводи Великої Британії, Бельгії та Німеччини, спрямовуються переважаючими вітрами на північ та схід і осідають на території Норвегії, Швеції, країн Східної Європи. У забруднення Рейну внесли свою частку 5 країн, Дунаю – 8. Проблеми екологізації міжнародних відносин узагалі перше були висунуті на Стокгольмській конференції ООН з охорони природи, яка відбулася у 1972 р. Того ж року було ухвалено резолюцію стосовно організаційних і фінансових заходів з міжнародного співробітництва у питаннях охорони довкілля та заснувано Раду керівників. Ця Рада розглянула ухвалений Стокгольмською конференцією «План дій у сфері навколишнього середовища» і визначила основні напрями міжнародного співробітництва, які охоплюють: охорону здоров'я та підвищення добробуту населення; охорону ґрунтів і вод та боротьбу з опустелюванням; освіту, професійну підготовку й інформаційне забезпечення охорони природи; захист Світового океану.

Отже, основне завдання на сьогодні в сфері вирішення екологічних проблем полягає в тому, щоб сформувати на планеті єдиний екологічно безпечний господарсько-економічний простір, який буде основою розвитку всіх країн світу. Це передбачає узгоджене міжнародне науково-технічне та економічне співробітництво, що спирається на інтеграцію сил, ресурсів і коштів з метою успішного вирішення глобальних екологічних проблем.